

Investigating The Role of Relationship between Risks Based on Accounting Components and Capital Market Criteria in State Banks

Asqar Karimi khorrami

Department of accounting, Abarkouh Branch, Islamic Azad University, Abarkouh, Iran.

karimi4946@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 05 Feb 2024

Accepted: 18 Mar 2024

Keywords:

accounting standards, capital market criteria, risk, total return risk, systematic risk.

Abstract

Banks play an important and fundamental role in the economy of emerging countries so that they supply a huge and wide part of economic activities, and they certainly are exposed to many risks in performing them. The purpose of this research is to investigate the relationship between risks based on the accounting and market criteria of registered banks in Stock Exchange Organization. Following this issue, the quality and transparency of registered banks' reporting in Iran's capital market is considered significantly important, therefore the improvement of the quality and transparency of banking information causes the sufficient awareness and adopting the correct decisions by investors. This research has investigated the role of the relationship between risks based on accounting components and capital market criteria in state banks in the period of 2013 to 2022. Total market risk, systematic risk and the specific risk of each bank is considered as dependent variables and total risks, liquidity and credit leveraged accounting are considered as independent variables. Panel data statistical technique was used for testing the hypotheses. The obtained results indicate that there is a significant relationship between risks based on accounting components and capital market criteria of state banks.

بررسی نقش رابطه ریسک های مبتنی بر مولفه های حسابداری و معیارهای بازار سرمایه در بانک های دولتی

اصغر کریمی خرمی

گروه حسابداری، واحد ابرکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ابرکوه، ایران.

karimi4946@gmail.com

چکیده	اطلاعات مقاله
بانک ها در اقتصاد کشورهای نوظهور نقش با اهمیت و اساسی را ایفا می کنند به گونه ای که بخش عظیم و گسترده ای از فعالیت های اقتصادی را تامین می کنند و مسلماً در انجام آنها، در معرض ریسک های متعددی قرار می گیرند هدف این پژوهش بررسی رابطه بین ریسک های مبتنی بر معیارهای حسابداری و بازار بانک های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار می باشد، بنابراین به دنبال این موضوع کیفیت و شفافیت گزارشگری بانک های ثبت شده در بازار سرمایه ایران به صورت قابل توجهی مهم تلقی می شود تا با بهبود کیفیت و شفافیت اطلاعات بانکی، به آگاهی بخشی کافی و اتخاذ تصمیمات صحیح از سوی سرمایه گذاران منجر شود، این پژوهش به بررسی نقش رابطه ریسک های مبتنی بر مولفه های حسابداری و معیارهای بازار سرمایه در بانک های دولتی در دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ پرداخته است ریسک کل بازار، ریسک سیستماتیک و ریسک خاص هر بانک به عنوان متغیرهای وابسته و ریسک های کل، حسابداری اهرمی نقدینگی و اعتباری به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شده اند جهت آزمون فرضیه ها از تکنیک آماری پانل دیتا استفاده شده است نتایج به دست آمده حاکی از آن است که بین ریسک های مبتنی بر مولفه های حسابداری و معیارهای بازار سرمایه در بانک های دولتی رابطه معناداری وجود دارد.	<p>نوع مقاله: پژوهشی</p> <p>تاریخچه مقاله: تاریخ دریافت: ۱۶ بهمن ماه ۱۴۰۲ تاریخ پذیرش: ۲۸ اسفندماه ۱۴۰۲</p> <p>واژگان کلیدی: معیارهای حسابداری، معیارهای بازار سرمایه ریسک، ریسک بازده کل، ریسک سیستماتیک</p>

۱. مقدمه

بانک‌ها بخش عمده‌ای از دارایی‌های مالی کشورها را در اختیار دارند و از این طریق، بهره‌برداری مناسب از منابع مالی یک کشور را تسهیل می‌کنند، از آنجایی که هر فعالیت اقتصادی با درجه‌ای از ریسک همراه است، نهادهای صنعت بانکداری نیز نه تنها از ریسک مستثنی نیستند بلکه از گذشته تاکنون نگران زیان ناشی از وام‌های بانکی و شکست بانک‌ها می‌باشند، با توجه به این که پیامدهای ناشی از رکودهای اقتصادی و به دنبال آن ورشکستگی‌های بانکی، بانک‌ها را تهدید می‌کند و از آنجایی که بحران‌های مالی در سراسر جهان، بیش از هر چیز، آسیبهای جدی بر کشورهای نوظهور آسیایی بر جای گذاشته است (حکیمیان، ۱۳۹۵).

صنعت بانکداری به طور فزاینده‌ای در حال رشد و شاهد جریان عظیمی از سرمایه‌گذاری‌ها است. علاوه بر این بانک‌ها برای برآورده کردن نیازهای متغیر مشتریان خود، خدمات مالی تخصصی ارائه می‌کنند (قره باغ و همکاران، ۱۳۹۴). از آنجایی که هر فعالیت اقتصادی با درجه‌ای از ریسک همراه است، نهادهای صنعت بانکداری از دهه ۱۹۸۰ تا به حال نگران ضرر و زیان قابل توجه وام‌های بانکی و شکست بانک‌ها هستند. رکود اقتصادی سال ۲۰۱۸ که منجر به شکست‌های بانکی، در ایالت متحده شد، سراسر جهان را شدیداً تحت تأثیر خود قرار داد و این بحران مالی، در بخش‌های مالی کشورهای نوظهور، آسیایی آسیب‌های قابل توجهی را به جای گذاشت. بنابراین به نظر می‌رسد که بانک‌ها در این کشورها از مدیریت و کنترل ضعیف ریسک رنج می‌برند. در واقع، سیستم مالی و به طور خاص بانک در معرض انواع ریسک‌هایی قرار دارد که روزبه‌روز پیچیده‌تر می‌شوند، بنابراین به طور فزاینده‌ای نیاز به بررسی بیشتر و مکرر ریسک بانکی افزایش یافته است (سانداراجان و همکاران^۱، ۲۰۱۸).

پیش از ظهور بحران بانکی سالهای اخیر در سراسر جهان سیستم رتبه‌بندی کاملز^۲ به عنوان ابزار مفیدی برای بررسی ایمنی و صحت بانک‌ها مطرح شد تا خطرات احتمالی نارسایی‌های بانکی را

^۱ . Sundararajan And et. al.

^۲ . CAMELS Rating

کاهش دهد چارچوب کملز نقش حیاتی در نظارت بانکداری ایفا می‌کند. اصول سیستم رتبه بندی کملز مخفف شش جزء ایمنی و صحت بانک‌ها است که عبارتند از: (افلاطونی، ۱۳۹۵).

۱. کفایت سرمایه^۳، ۲. کیفیت دارایی‌ها^۴، ۳. کیفیت مدیریت^۵، ۴. توانایی کسب درآمد^۶، ۵. نقدینگی^۷ و ۶. حساسیت نسبت به بازار^۸ (دانگ^۹، ۲۰۱۱). رتبه بندی کملز به یک ابزار مختصر و ضروری برای محققان و قانون‌گذاران تبدیل شده است. این رتبه بندی سلامت یک بانک را از طریق بررسی جنبه‌های مختلف آن و براساس انواع منابع اطلاعاتی از قبیل صورت‌های مالی، منابع مالی، داده‌های اقتصاد کلان بودجه و جریان نقدی بهبود می‌بخشد (بارو و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۹).

تئوری مالی اشاره می‌کند که حساسیت ریسک یک بانک می‌تواند توسط بررسی بازده‌های مورد نیاز بازارهای مالی به طور خاص بازار سهام، بانک در نظر گرفته شود. انتخاب معیار مناسب برای ارزیابی ریسک بانک‌ها به هدف آن معیار و شرایطی که در آن اعمال می‌شود، بستگی دارد به عنوان مثال اگر یک سرمایه‌گذار به خوبی سرمایه‌گذاری خود را متنوع نموده باشد (جمشیدی، ۱۳۹۸). با توجه به افزودن سهام بانک به سرمایه‌گذارش بتای بانک به عنوان معیار مناسبی از ریسک به کار گرفته خواهد شد. از سوی دیگر اگر یک قانون‌گذار بانکی به ارزیابی سلامت مالی یک بانک پردازد رتبه بندی، کملز اگر از متغیرهای حسابداری برای این امر استفاده کند، بهتر است (جهانخانی، ۱۳۹۶). بنابراین اطلاعات حسابداری و بازار می‌تواند به عنوان معیارهای مناسب برای ارزیابی ریسک بانک‌ها استفاده شوند (اگاسمن و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۸). نویسندگان، مختلف روی سیستم‌های بانکی کشورهای توسعه یافته متمرکز شده‌اند و ارتباط معناداری بین معیارهای حسابداری و بازاری ریسک بانک‌ها مشاهده کرده‌اند. با این وجود، بازار احتمالاً سیگنال‌های نظارتی^{۱۲} را به مقامات و ناظران

³ . Capital Adequacy

⁴ . Asset Quality

⁵ . Management Quality

⁶ . Earning Ability

⁷ . Liquidity

⁸ . Sensitivity

⁹ . Dang

¹⁰ . Barr And et. al.

¹¹ . Agusman And et. al

¹² . Supervisors With Signals

منتقل می‌کند که آنها می‌توانند به بهره‌برداری از آن برای بهبود کیفیت کنترل و نظارت بانکی بپردازند (بلیس و فلانری^{۱۳}، ۲۰۲۰). در این زمینه کمیته، بال در سند اصول اساسی برای نظارت بانکی موثر^{۱۴} "از" انضباط بازار^{۱۵} به‌عنوان یکی از پیش شرط‌های لازم برای نظارت بانکی موثر نام برده است. اهمیت انضباط بازار به حدی است که این کمیته در "سند همگرایی بین‌المللی پیرامون اندازه‌گیری سرمایه و استانداردهای آن"^{۱۶}، معروف به توافق‌نامه "بال"^{۱۷} از آن به‌عنوان یکی از سه محور اصلی (محور سوم) یاد نموده است. هدف کمیته، بال ارتقای درک مسائل نظارتی کلیدی و بهبود کیفیت نظارت بانکی در سراسر جهان است (بال^{۱۸}، ۲۰۱۵).

بنابراین با توجه به نقش با اهمیت سیستم‌های بانکی در کشورهای نوظهور و نیاز به ترویج ثباتشان این کشورها نیز آماده اتخاذ مقررات نظارتی بال هستند به همین دلیل اصلاحات اخیر جهت ترویج نظم و انضباط، بازار به منظور بهبود کیفیت کنترل بانک‌ها انجام می‌گیرد (بلیس و فلانری^{۱۹}، ۲۰۲۰).

با توجه به نقش اساسی بانک‌ها در اقتصاد، ایران تاسیس بانک‌های خصوصی به صورت سهامی عام و ورود آنها به بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران و همچنین خصوصی شدن تدریجی بانک‌های دولتی در راستای اجرای بند "ج" سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، جهت خرید و فروش سهام بانک‌ها چه در بازار بورس و چه در خارج از بورس، به اطلاعات کافی و قابل اتکایی جهت ارزش‌گذاری سهام آنها نیاز می‌باشد (میرزایی، ۱۳۹۵). لذا اطمینان از کیفیت گزارشگری بانک‌ها امری ضروری به نظر می‌رسد سازمان بورس و اوراق بهادار نیز به تبعیت از توافق‌نامه بال^۲، در بخش نامه‌ای بانک‌های ثبت شده در بورس اوراق بهادار تهران، فرابورس ایران و یا ثبت شده نزد

13. Bliss And Flannery

14. Core Principle For Effective Banking Supervision

15. Market Discipline

16. International Convergence of Capital Measurement And Capital Standard

17. Basel II

18. Basel Committe

19. Bliss And Flannery

این سازمان که پایان دوره مالی آنها ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۷ یا بعد از آن است را موظف کرد تمام صورت‌های مالی خود را براساس صورتهای مالی نمونه این سازمان تهیه کنند (رحمانی، ۱۳۹۶). با این حال انضباط بازار تنها زمانی می‌تواند منجر به یک نظام بانکی امن و کارا شود که به اندازه کافی توسعه یافته باشد و ناظران بانک‌ها دارای صلاحیت و انگیزه کافی باشند (زندیه، ۱۳۹۴). از آنجا که بازار عملکرد رقابتی و رضایت بخش، دارد اگر بازار سرمایه به اندازه کافی فعال نباشد و سرمایه - گذاران از آگاهی مناسب برخوردار نباشند افراد فاقد صلاحیت و غیر منطقی به کنترل بانک‌ها تشویق می‌شوند و به دلیل افشای ناکافی از سوی بانک‌ها اطلاعات موجود در بانک‌ها هرگز نمی‌تواند منعکس کننده ریسک ثبت شده توسط بانک‌ها باشد (دوئیبی و ماموقلی^{۲۰}، ۲۰۱۹). به رغم تاکید زیاد بر اندازه گیری گزارشگری و مدیریت ریسک در نظام بانکداری، نقص افشای ریسک در بانک‌ها باعث می‌شود تصویر درستی از بانک‌ها ترسیم نشود و صرفا به حدس و گمان اکتفا شود، بنابراین سرمایه گذاران نمی‌توانند میزان ریسک پذیری بانک‌ها را اندازه گیری کنند و سیگنال‌ها نمیتوانند توسط قانون گذار بهره برداری شوند. بدین ترتیب ارزیابی توانایی ریسک پذیری بانک‌ها و کیفیت اعتبارشان اهمیت زیادی پیدا می‌کند (رحمانی، ۱۳۹۶).

در ایران تحقیقات متعددی پیرامون یک یا چند متغیر حسابداری و ریسک بازار انجام شده است اما تعداد بسیار اندکی از این، مطالعات به بررسی رابطه بین معیارهای حسابداری و بازار سرمایه ریسک در صنعت بانکداری پرداختند و بیشتر تحقیقات انجام شده مربوط به حوزه عمومی می‌باشد. همچنین این مطالعات تنها در رابطه با ریسک سیستماتیک (به عنوان ریسک بازار) صورت گرفته و ریسک غیر سیستماتیک (ریسک خاص) و ریسک کل بسیار کم مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این تحقیق از اطلاعات چندین معیار حسابداری برای محاسبه انواع ریسک‌های حسابداری بانک‌ها (ریسک اعتباری ریسک نقدینگی ریسک اهرمی و ریسک کل) و هم چنین چندین معیار بازار سرمایه برای محاسبه ریسک، کل ریسک سیستماتیک و ریسک خاص (غیرسیستماتیک) بانک‌ها استفاده شده است (جهانخانی ۱۳۹۶).

²⁰ . Dhouiibi And Mamoghli

همان طور که اشاره شد، به عنوان معیار مناسبی برای ارزیابی ریسک بانک‌ها به کار گرفته می‌شود. از سوی دیگر اگر یک قانون‌گذار بانکی به ارزیابی سلامت مالی یک بانک پردازد (رتبه بندی کاملز)، اگر از متغیرهای حسابداری برای این امر استفاده کند، بهتر است (حسینی، ۱۳۹۷). بنابراین اطلاعات حسابداری و بازار می‌تواند به عنوان معیارهای مناسب برای ارزیابی ریسک بانک‌ها استفاده شوند (اگاسمن و همکاران، ۲۰۱۸) نویسندگان مختلف، روی سیستم های بانکی کشورهای توسعه یافته متمرکز شده‌اند و ارتباط معناداری بین معیارهای حسابداری و بازار ریسک بانک‌ها مشاهده کرده‌اند، لذا بر این اساس ای سوال مطرح می‌گردد که آیا بین ریسک‌های مبتنی بر معیارهای حسابداری (ریسک کل حسابداری، ریسک اهرمی، ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری) و ریسک‌های مبتنی بر معیارهای بازار سرمایه (ریسک کل بازار، ریسک سیستماتیک و ریسک خاص هر بانک) رابطه وجود دارد؟

۲. سوالات فرعی پژوهش

۱. آیا بین معیارهای محاسبه شده ریسک کل حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟
۲. آیا بین معیار محاسبه شده ریسک اهرمی حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟
۳. آیا بین معیار محاسبه شده ریسک نقدینگی حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟
۴. آیا بین معیار محاسبه شده ریسک اعتباری حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟

۳. روش پژوهش

از آنجا که نتایج پژوهش حاضر می‌تواند برای طیف وسیعی از استفاده کنندگان صورتهای مالی بانک‌های ثبت شده در بورس و فرابورس اوراق بهادار تهران مفید واقع شود، یک پژوهش کاربردی

است همچنین براساس ماهیت و روش پژوهش حاضر از نوع تحقیقات همبستگی می باشد و با توجه به این که هدف این پژوهش بررسی رابطه بین ریسک‌های مبتنی بر معیارهای حسابداری و بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران می باشد، لذا مناسب ترین روش تحقیق استفاده از همبستگی است. همچنین به دلیل این که داده‌های مورد استفاده، اطلاعات واقعی و تاریخی است می‌توان این تحقیق را از نوع پس رویدادی دانست، قلمرو مکانی و جامعه آماری این پژوهش کلیه بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران و قلمرو زمانی این تحقیق با توجه به در دسترس بودن، اطلاعات برای دوره ده ساله از ابتدای سال ۱۳۹۱ تا پایان سال ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده است. از آنجایی که این تحقیق، کلیه بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران را مورد بررسی قرار داده است و به دلیل اینکه از میان کلیه بانک‌های ثبت شده در، سازمان اطلاعات و صورت‌های مالی ۲۰ بانک در دسترس بوده است، بنابراین داده‌های مربوط به ۲۰ بانک در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت و دیگر نیازی به استفاده از روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه نیست اگر چه کل جامعه مورد بررسی قرار گرفته است ولی آزمون‌های آمار استنباطی برای تعمیم نتایج در طول زمان صورت گرفته است.

در این راستا تمام تلاش محقق بر این بوده است که در جهت گردآوری داده‌های حسابداری از صورت‌های مالی حسابرسی شده بانک‌ها استفاده شود تا اثر اشتباهات احتمالی در جمع آوری داده‌های نرم افزارهای اطلاعاتی و یا عدم به روز رسانی این نرم افزارها به حداقل رسیده و قابلیت اتکای داده‌های مورد آزمون افزایش یابد در راستای بررسی و تعیین رابطه (روابط) تعادلی بین چند متغیر اقتصادی سری، زمانی از روش آزمون پانل دیتا ۲۱ و مدل رگرسیون چندگانه برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها استفاده شد که در چند سال اخیر به سرعت تبدیل به یک ابزار اساسی در برآوردهای الگوهای اقتصادی سری زمانی شده است. آزمون فرضیه های آماری این پژوهش با استفاده از سیستم نرم افزاری EVIEWS انجام شده است.

²¹ . Panel Data

۴. یافته‌های پژوهش

جدول ۱. متغیرهای پژوهش

ریسک کل بازار	Total Risk	متغیرهای وابسته
ریسک سیستماتیک	Systematic Risk	
ریسک خاص (غیر سیستماتیک)	Specific Risk	
معیارهای ریسک کل حسابداری	SDROA	متغیرهای مستقل
	Z-score	
معیارهای ریسک اهرمی	EQTA	
	DEPEQ	
معیار ریسک نقدینگی	LIQTA	
معیار ریسک اعتباری	LLPGL	
میزان اطلاعات منتشر شده	Index	متغیرهای کنترلی
اندازه	Size	

جدول ۲- آمارهای توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	مینیمم	ماکزیمم
Total Risk	۱۶/۱۷۱	۷/۸۳۳	۲۱/۷۳۷	۰/۰۰۰	۱۲۳/۱۴۷
Systematic Risk	-۰/۹۰۰	۰/۰۰۰	۵/۴۰۷	-۱۲/۸۲۸	۳۹/۶۹۰
Specific Risk	۱۵/۸۳۱	۷/۸۰۰	۲۱/۴۶۱	۰/۰۰۰	۱۲۱/۳۶۷
SDROA	-۰/۰۳۳	۰/۰۰۵	۰/۲۰۵	-۰/۹۷۸	۰/۰۶۰
Z-score	۱۹/۰۷۰	۱۷/۰۲۳	۱۵/۴۹۴	-۰/۶۴۴	۱۲۳/۰۷۴
EQTA	۰/۶۰۶	۰/۰۸۱	۴/۳۹۳	۰/۰۱۷	۴۱/۷۸۲
DEPEQ	۱۱/۱۳۱	۱۰/۲۳۶	۱۰/۴۹۷	۰/۰۰۰	۷۷/۱۸۶
LIQTA	۰/۰۲۴	۰/۰۱۱	۰/۰۸۹	۰/۰۰۰	۰/۸۴۵
LLPGL	۰/۰۳۸	۰/۰۳۵	۰/۰۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۹۰
Index	۶/۸۴۰	۸/۰۰۰	۲/۵۷۳	۰/۰۰۰	۸/۰۰۰
Size	۷/۸۹۱	۷/۹۴۸	۰/۶۸۸	۵/۷۰۶	۹/۱۳۷

جدول ۳. ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	Total Risk	Systematic Risk	Specific Risk	SDROA	Z-score	EQTA	DEPEQ	LIQTA	LLPGL	Index	Size
Total Risk											
Systematic Risk	۰/۰۰۵										

متغیر	Total Risk	Systematic Risk	Specific Risk	SDROA	Z-score	EQTA	DEPEQ	LIQTA	LLPGL	Index	Size
Specific Risk	۰/۹۹۹ **	۰/۰۱ .									
SDROA	۰/۰۲۶	۰/۰۴۰ -.	۰/۰۲۴								
Z-score	۰/۰۴۰	۰/۰۵۹ -.	۰/۰۳۷	۰/۲۵۳ *.							
EQTA	۰/۰۸۶ -	۰/۰۱۸ .	۰/۰۸۶ -	۰/۰۱۵ .	۰/۰۶۸ -.						
DEPEQ	۰/۱۳۸	۰/۰۲۹ -.	۰/۱۴۳	۰/۱۲۲ .	۰/۲۱۷ *.	۰/۱۰۱ .					
LIQTA	۰/۰۰۸ -	۰/۱۰۲ .	۰/۰۰۷ -	۰/۰۲۵ .	۰/۰۵۱ -.	۰/۰۱۲ -.	۰/۱۲۰ .				
LLPGL	۰/۱۷۲	۰/۰۷۰ -.	۰/۱۷۲	۰/۲۰۱ .	۰/۱۲۴ .	۰/۱۲۶ .	۰/۰۷۱ .	۰/۱۳۱ -.			
Index	۰/۲۳۲ *	۰/۲۱۰ *.	۰/۲۳۳ *	۰/۱۴۹ .	۰/۰۰۸ .	۰/۱۵۱ -.	۰/۲۲۶ *.	۰/۲۱۷ *.	۰/۶۷۲ **		
Size	۰/۲۶۸ *	۰/۱۸۳ -.	۰/۲۷۱ **	۰/۱۲۳ .	۰/۱۶۹ .	۰/۰۹۱ .	۰/۰۹۸ .	۰/۱۰۳ -.	۰/۵۳۹ **	۰/۷۰۲ **	

جدول ۴. نتایج آزمون چاو

آزمون اثر	آماره آزمون	P-value
F	۹/۵۱۸۷***	۰/۰۰۰۱

جدول ۵. نتایج آزمون هاسمن

آماره آزمون	P-value
۱۰/۰۲۵۵	۰/۴۴۰۵

جدول ۶. خلاصه نتایج مدل رگرسیونی

متغیر	ضریب	مقدار	انحراف استاندارد	t آماره	P-value
ثابت مدل	β_0	۳۷/۰۳۴	۲/۳۹۴	۶/۸۷۴**	۰/۰۲۵
SDROA	β_1	-۳/۰۶۲	۱۰/۱۸۴	-۰/۳۰۱	۰/۷۶۴
z-score	β_2	۰/۱۴۸	۰/۱۴۳	۱/۰۳۰	۰/۳۰۶
EQTA	β_3	-۰/۱۱۰	۰/۴۶۳	-۰/۲۳۷	۰/۳۱۸
DEPEQ	β_4	۰/۱۲۸	۰/۲۰۳	-۰/۶۳۲	۰/۵۲۹
LIQTA	β_5	۱۷/۷۹۰	۳/۲۷۱	۵/۷۶۴**	۰/۰۴۷
LLPGL	β_6	۱۵۷/۷۳۰	۲۴/۵۲۲	۵/۲۲۷	۰/۰۵۳
Index	β_7	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۱/۲۴۳	۰/۲۱۸
Size	β_8	-۴/۳۹۳	۵/۷۸۸	-۰/۷۵۹	۰/۴۵۰

r^2	تعدیل شده r^2	انحراف استاندارد	دوربین واتسون	F آماره	P-value
۰/۳۹۳۰	۰/۲۹۷۱	۱۸/۲۶۸۵	۱/۸۶۶۲	۴/۱۰۰۸	۰/۰۰۰۱

جدول ۷. نتایج آزمون چاو

آزمون اثر	آماره آزمون	P-value
F	۵/۸۸۶۳***	۰/۰۰۰۴

جدول ۸. نتایج آزمون هاسمن

آماره آزمون	P-value
۸/۴۴۵۷	۰/۶۸۰۹

جدول ۹. خلاصه نتایج مدل رگرسیونی

متغیر	ضریب	مقدار	انحراف استاندارد	t آماره	P-value
ثابت مدل	β_0	۱۰/۸۸۵	۱/۴۷۰	۵/۹۴۹***	۰/۰۴۶
SDROA	β_1	۰/۰۵۳	۲/۷۵۹	۰/۰۱۹	۰/۹۸۵
z-score	β_2	-۰/۰۴۱	۰/۰۳۹	-۱/۰۴۹	۰/۲۹۸
EQTA	β_3	-۰/۰۴۶	۰/۱۲۶	-۰/۳۶۷	۰/۷۱۴
DEPEQ	β_4	۰/۰۴۲	۰/۰۵۵	۰/۷۶۱	۰/۴۴۹
LIQTA	β_5	۲/۹۷۸	۶/۳۰۷	۰/۴۷۲	۰/۶۳۸
LLPGL	β_6	۵/۶۴۱	۴/۸۱۱	*۴/۱۶۲	۰/۰۵۲
Index	β_7	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۳۰۴	۰/۷۶۲
Size	β_8	-۱/۵۱۴	۱/۵۶۸	-۳/۹۶۶*	۰/۰۶۷

r^2	تعدیل شده r^2	انحراف استاندارد	دوربین واتسون	F آماره	P-value
۰/۲۸۴۲	۰/۱۷۱۲	۴/۹۴۹۰	۲/۳۶۷	۲/۵۱۵۱	۰/۰۰۷۶

سوال شماره یک) آیا بین معیارهای محاسبه شده، ریسک کل حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟

نتایج نشان داد که هیچ یک از سه معیار ریسک کل بازار، ریسک سیستماتیک و ریسک خاص با هیچ یک از معیارهای ریسک کل حسابداری (انحراف معیار بازده دارایی‌ها و ریسک ورشکستگی بانک‌ها و ریسک ورشکستگی بانک‌ها) در سطح اطمینان ۹۰٪ رابطه معنی‌دار آماری ندارند این یافته همسو با نتایج حاصل از پژوهش‌های دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) و آگاسمن و همکاران (۲۰۱۸) بوده و مغایر با یافته پژوهشهای انجام شده در کشورهای توسعه یافته شامل؛ جهانخانی و لینگ (۲۰۱۶) لی و بریور (۲۰۱۷)، بریور و لی (۲۰۱۵)، کارلز و همکاران (۲۰۱۹)، روزنبرگ و پری (۲۰۱۵)، منصور و همکاران (۱۳۹۸) است.

سوال شماره ۲) آیا بین معیار محاسبه شده ریسک اهرمی حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟

نتایج نشان داد که متغیرهای وابسته ریسک کل بازار و ریسک سیستماتیک با هیچ یک از دو معیار نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها (EQTA) و نسبت کل سپرده گیری بانک به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام (DEPEQ) در سطح اطمینان ۹۰٪ رابطه معنی‌دار آماری ندارند. این یافته همسو با نتایج پژوهشهای دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) و آگاسمن و همکاران (۲۰۱۸) است و تحقیق لی و (۲۰۱۵) با معنی‌دار بودن رابطه ریسک کل و سیستماتیک بازار با معیار EQTA همسو، و بریور (۲۰۱۸) با معنی‌دار بودن رابطه این دو معیار بازار با DEPEQ به عنوان معیار ریسک اهرمی مغایر است. همچنین این یافته با نتایج مطالعات مشابه روی کشورهای توسعه یافته همچون جهانخانی و لینگ (۲۰۱۶) لی و بریور (۲۰۱۷) کارلز و همکاران (۲۰۱۵) و منصور و همکاران (۲۰۱۵) و ... نیز مغایر است زیرا آنها ارتباط معناداری بین ریسک اهرمی و ریسک بازار را نشان دادند.

در رابطه با پاسخ به سوال فوق در حالت در نظر گرفتن ریسک خاص به عنوان متغیر وابسته باید گفت بین ریسک خاص هر بانک و ریسک اهرمی مبتنی بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام (EQTA) در سطح اطمینان ۹۰٪ ارتباط معنادار آماری وجود دارد ولی در حالت در نظر گرفتن

ارتباط بین ریسک خاص هر بانک و ریسک اهرمی مبتنی بر بدهی (DEPEQ) باید گفت بین این دو معیار رابطه معنی‌دار وجود ندارد بنابراین نمیتوان به این سوال در مورد ریسک خاص جواب قطعی داد نتیجه پژوهش حاضر با پژوهش دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) در مورد معینداری رابطه بین EQTA و ریسک خاص همسو و در صورت در نظر گرفتن معیار DEPEQ نتیجه این پژوهش با پژوهشهای دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) و روزنبرگ و پری (۲۰۱۶) مغایر می‌شود یعنی آنها برخلاف پژوهش حاضر به وجود ارتباط معنادار بین معیار DEPEQ و ریسک خاص اشاره کردند.

سوال شماره ۳) آیا بین معیار محاسبه شده ریسک نقدینگی حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟

نتایج نشان داد که متغیرهای وابسته ریسک کل بازار سرمایه و ریسک خاص هر بانک با معیار ریسک نقدینگی نسبت دارایی‌های نقدی به ناخالص تسهیلات (LIQTA) در سطح اطمینان ۹۵٪ و ۹۰٪ ارتباط معنی‌دار آماری دارند این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های مربوط به کشورهای توسعه یافته مانند جهانخانی و لینگ (۲۰۱۸)، لی و بریور (۲۰۱۶) کارلز و همکاران (۲۰۱۶) و منصور و همکاران (۲۰۱۹) بوده و با یافته پژوهشهای دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) و آگاسمن و همکاران (۲۰۱۹) مغایر است.

پرسش شماره ۴) آیا بین معیار محاسبه شده ریسک اعتباری حسابداری و معیارهای محاسبه شده ریسک بازار بانک‌های ثبت شده در بازار سرمایه ایران رابطه وجود دارد؟

نتایج نشان داد که بین هر سه معیار بازار به عنوان متغیر وابسته و نسبت ذخایر مطالبات مشکوک الوصول به ناخالص تسهیلات (LLPGL) به عنوان معیار ریسک اعتباری حسابداری در سطح اطمینان ۹۰٪ رابطه معنی‌دار دارد. از جمله پژوهش‌هایی دارای نتیجه همسو با پژوهش حاضر، آگاسمن و همکاران (۲۰۱۸) و تحقیق‌های مشابه انجام شده در کشورهای توسعه یافته می‌باشد و تحقیق مغایر با آن یافته دوئیبی و ماموقلی (۲۰۱۹) است.

۵. نتیجه گیری

یافته های تحقیق نشان داد که ریسک سیستماتیک بازار سرمایه آثار هیچ یک از معیارهای حسابداری انحراف معیار بازده دارایی ها و ریسک ورشکستگی (معیارهای ریسک کل حسابداری) نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به کل دارایی ها و نسبت سپرده گیری بانک به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام (معیارهای ریسک اهرمی) و نسبت دارایی های نقدی به کل دارایی ها (معیار ریسک نقدینگی) را نشان نمی دهد و تنها نسبت ذخایر مطالبات مشکوک الوصول به کل دارایی ها معیار ریسک اعتباری رابطه معنی دار دارد. این یافته نشان می دهد که به طور کلی بتای بازار توانایی انعکاس ریسک های مبتنی بر معیارهای حسابداری به جز معیار ریسک اعتباری را ندارد، هم چنین نتایج نشان داد که اگرچه ریسک کل بازار نیز قادر به بیان اثرات معیارهای ریسک کل و اهرمی نیست اما با معیارهای ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری که از ریسک های با اهمیت بانکی محسوب می شوند؛ ارتباط معنی دار دارد، در مورد ریسک خاص هر بانک نتایج نشان داد که این معیار بازار با معیارهای ریسک نقدینگی ریسک اعتباری و ریسک اهرمی مبتنی بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام رابطه معنی دار دارد و تنها آثار معیارهای ریسک کل حسابداری را نشان نداد این موضوع حاکی از آن است که ریسک خاص نسبت به ریسک سیستماتیک از اهمیت بیشتری برخوردار است چون با معیارهای حسابداری بیشتری رابطه دارد، با توجه به موارد فوق می توان گفت از آنجایی هر سه معیار ریسک، بازار، با ریسک اعتباری رابطه معنادار دارند، پس اطلاعات مربوط به ریسک اعتباری بانک ها در بازار سرمایه ایران به درستی منعکس می شود با توجه به این که مهمترین فعالیت های بانک ها اعطای وام و تسهیلات می باشد و ریسک اعتباری بانک ها نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است؛ وجود ارتباط مثبت و معنادار بین ریسک اعتباری بانک ها و معیارهای بازار سرمایه حاکی از آن است که موارد افشا شده در این زمینه می تواند به مطالعه کنندگان آن کمک نماید تا از حجم کلی منابع در معرض ریسک اعتباری و اجزای مهم، آن مطلع شوند در نتیجه اطلاعات افشا شده بانک ها در زمینه ریسک اعتباری مناسب و کافی است.

هم چنین نتایج تحقیق نشان داد که متغیر کنترلی شاخص میزان اطلاعات افشا شده به سرمایه گذاران معنادار نیست و اکثر بانکها دارای نمره افشای پایینی بودند. نمره افشای پایین دلیل مهمی برای توضیح علت عدم توانایی بازار در انعکاس بعضی از معیارهای حسابداری است. بنابراین مقامات نظارتی باید بانکها را به ارتقای شفافیت و کیفیت گزارشگری، افشای کامل، صحیح و دقیق و در نتیجه بهبود عملکرد بازار تشویق کنند.

منابع

- افلاطونی، عباس و نیکبخت لیلی (۱۳۹۸). " کاربرد اقتصادسنجی در تحقیقات حسابداری، مدیریت مالی و علوم اقتصادی ". انتشارات ترمه.
- تسخیری، محمدعلی (۱۳۹۶)، مبانی شرعی اوراق بهادار اسلامی (صکوک)، مجله اقتصاد اسلامی، شماره ۲۷.
- حکیمیان، محمدحسین؛ (۱۳۹۵)، صنایع ایران در چنبره مشکلات نظام بانکی، مجله مدیرساز، شماره ۱۶.
- رضا قره باغ، راضیه؛ محمدی، پرستو. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر الگوهای تأمین مالی بر عملکرد مالی شرکت در نوسانات اقتصادی (مطالعه موردی شرکت‌های ساخت خودرو و قطعات). مجله راهبرد مدیریت مالی، سال سوم، شماره هشتم، صص ۴۰-۲۱.
- زندیه، وحید؛ زندیه، سعید. (۱۳۹۴). جایگاه اوراق بهادار سازی در رشد و توسعه اقتصادی کشورها (با تأکید بر نیاز به گسترش بازار اوراق بهادار سازی در ایران). فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری سال چهارم، شماره شانزدهم، صص ۲۴۰ - ۲۲۱.
- جهانخانی علی و پارسائیان علی (۱۳۹۶). "مدیریت سرمایه گذاری و ارزیابی اوراق بهادار"، انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
- جمشیدی سعید (۱۳۹۸). " بانکداری اسلامی تجهیز و تخصیص منابع، روشهای بررسی تسهیلات اعطائی، حسابداری تسهیلات اعطائی.... "، انتشارات شکوه اندیشه، چاپ اول.
- حسینی، سید علی (۱۳۹۷). " بررسی رابطه بین کیفیت افشا (قابلیت اتکا و به موقع بودن) و مدیریت سود رساله دکترای حسابداری دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران.
- حسینی، سمیه (۱۳۹۰). " بررسی شفافیت صورتهای مالی بانکها ". پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد.

رحمانی، علی. (۱۳۹۶). "بهبود کیفیت گزارشگری بانکها". نشریه حسابدار. شماره ۱۸۸.
میرزایی، سیما. (۱۳۹۵). "مربوط بودن سود و جریان نقد در بانکها با در نظر گرفتن ریسک های بانکی".
پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه تربیت مدرس، مدیریت و اقتصاد.
همتی، عبدالناصر محبی، نژاد، شادی (۱۳۸۸)، "ارزیابی تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر ریسک اعتباری
بانکها"، پژوهشنامه اقتصاد، شماره ۶.

Agusman, A., Monroe, G.S., Gasbarro, D. And Zumwalt, J.K. (2018). "Accounting and Capital Market Measures of Risk: Evidence From Asian Banks During 1998-2003", *Journal of Banking & Finance*, 32, 480-488.

Ball, R., Kothari, S. P., and Robin, A. (2015). "The Effect of International Institutional Factors on Properties of Accounting Earnings". *Journal of Accounting and Economics*, 29, PP. 1-51.

Ball, R., Robin, A., and Wu, J. (2015). "Properties of Accounting Earnings Under the Enforcement Institutions of East Asian Countries, and Implication for Accounting of IAS". Working Paper, University of Rochester.

Barr, R. S., Killgo, K. A., Siems, T. F. And Zimmel, S. (2019). "Evaluating the Productive Efficiency and Performance of U.S. Commercial Banks", *Engineering Management*, 28(8), p. 19.

Basel Committee on Banking Supervision, (2020). "Core Principles For Effective Banking Supervision".

Basel Committee on Banking Supervision, (2017). "Enhancing Bank Transparency".

Basel Committee on Banking Supervision, (2020). "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards (A Revised Framework)".

Boot, W. A. And Schmeits, A. (2000). "Market Discipline and Incentive Problems in Conglomerate Firms with Applications to Banking", *Journal of Financial Intermediation*, 9, P. 240-273.

Bremer, M., Pettway, H. R. (2019). "Information and the Market's Perceptions of Japanese Bank Risk: Regulation, Environment, and Disclosure". *Pacific-Basin Finance Journal*. 119-139.

Brewer Jr, E., Lee, C.F. (2018). "How the market judges bank risk". *Economic Perspectives*. Federal Reserve Bank of Chicago, 25-31.

Sundarajan et al, R., Piotroski, J., and Smith, A. (2018). "What Determines Corporate Transparency?" *Journal of Accounting Research*, Vol 42, PP. 207-252.

Damodaran, A. (2002). "Information Transparency and Valuation: Can you value what you cannot see?" *Stern School of Business*.

Dang, U. (2011). "The CAMEL Rating System in Banking Supervision A Case Study", *International Business*.

- Dhouibi, R. And Mamoghli, C. (2019). Accounting and Capital market Measures of Banks' Risk: Evidence From An Emerging Market, Banks and Bank Systems, 4, P. 108-115.
- Elyasiani, E. And Mansur, I. (2015). "The Association Between Market and Exchange Rate Risks and Accounting Variables: A GARCH Model of the Japanese Banking Institutions", Review of Quantitative Finance and Accounting, 25. P. 183-206.
- Grace Pownal, G. Schipper, K. (2019). "Implications of Accounting Research for the SEC's Consideration of International Accounting Standards for U.S. Securities Offerings". Accounting Horizons, Vol. 13, No. 3, pp. 259-280.
- Hallwood, T. (2017). "How can the web be used to increase corporate transparency?". Available at: <http://www.tobyhallwood.com/files/transparency.pdf>
- Hassan, M. K. (2019). "The Off-balance Sheet Banking Risk of Large U.S Commercial Banks", Quarterly Review of Economic and Finance, 33. P. 51-69.